

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Karolingische versterking in Lanaken

Archeologische site

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Karolingische versterking, Lanaken, Twee Kronenlegerweg zonder
nummer – archeologische site

INHOUDELIJK DOSSIER

Coverfoto: copyright studiebureau Aron

Dossiernummer: 4.001/73042/102.1

Peter Van den Hove

25/10/2023

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	4
1.3.1.	Geofysisch onderzoek	4
1.3.2.	Archeologisch onderzoek door middel van proefsleuven	5
1.3.3.	Resultaten van het archeologisch onderzoek.....	5
1.3.4.	Conclusie	7
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	7
2.	Evaluerend gedeelte	8
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	8
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	8
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	9
2.4.	Juridische toestand.....	9
2.4.1.	Omgeving	9
3.	Beheersvisie	9
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	9
3.1.1.	Beheersdoelstellingen beschermde archeologische site.....	9
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	10
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed.....	10
4.	Bronnen	10
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	11
5.1.	Omgevingsplan	11
5.2.	Documentatie	11

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Het voorliggend beschermingsdossier archeologie is een ad-hoc dossier en maakt geen deel uit van een thema of een pakket. Het is opgenomen in de beschermingskalender voor 2023.

1.1. Situering

De locatie bevindt zich in het zuidoosten van de provincie Limburg, op grondgebied van de gemeente Lanaken, ter hoogte van de deelgemeente Veldwezelt. De site ligt tussen het Albertkanaal in het westen en de Nederlandse grens in het oosten op een hoogte van ca. 68 meter TAW. Het gebied is landschappelijk gelegen in een zuidwest-noordoost lopend droogdal, het Zouwdal genaamd (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 1). Dit dal komt zo'n 2,5 kilometer naar het noorden, ter hoogte van Smeermaas, uit in het Maasdal. De Maas loopt op ongeveer 4 kilometer ten oosten van de site. De dichtstbijzijnde straat is de Twee Kronenlegerweg (een verlengde van de Industrierweg) die parallel met het Albertkanaal loopt. Vandaar kan de site via een veldweg bereikt worden.

Deze bescherming betreft één enkel perceel dat nog steeds in gebruik is als akkerland en ontsnapte aan de grootschalige leemontginningen die in deze regio zijn uitgevoerd. Alle aangrenzende percelen (op Belgische bodem) zijn ontgonnen voor leemwinning. Het perceel grenst in het zuidoosten onmiddellijk aan de Nederlandse grens. Op de zuidelijke hoek bevindt zich grenspaal nr. 94.

1.2. Historisch overzicht

In het kader van een 30 ha grote leemontginning langs de Industrierweg en de Twee Kronenlegerweg in Lanaken, net tegen de grens met Nederland, voerde het archeologisch projectbureau ARON van 31 januari tot 29 maart 2017 een grootschalig archeologisch onderzoek uit in opdracht van de Leembank cvba. Het oppervlak van de leemontginning is tot op vandaag nog niet volledig onderzocht, enkele onderzoeksfases lopen nog.

De locatie in kwestie werd in eerste instantie onderzocht door middel van een geofysische prospectie, gevolgd door gerichte proefsleuven en proefputten. Op basis van deze onderzoeken werd vervolgens een zone volledig vlakdekkend opgegraven. Deze opgraving grenst onmiddellijk ten noordwesten aan de locatie die in voorliggend dossier wordt beschermd (Lanaken, 1ste afdeling, sectie C, perceelnummer 306/F2).

Het uitgevoerde archeologisch onderzoek op de aangrenzende percelen heeft aangetoond dat er zich op perceel 306/F2 nog een groot deel van een belangrijke en unieke vroegmiddeleeuwse archeologische site bevindt die te dateren valt in de vroeg-Karolingische periode. Een klein deel is dus opgegraven, maar een groot deel nog niet.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

1.3.1. Geofysisch onderzoek

Eind 2014 en begin 2015 werd er in het onderzoeksgebied voor de geplande leemontginning een geofysisch onderzoek (magnetometrie) uitgevoerd door *Target Archaeological Geophysics* (Nicholls 2015). Op basis van dit niet destructief onderzoek zijn een aantal duidelijke reflecties vastgesteld die te interpreteren waren als archeologische sporen. De voornaamste sporen die tijdens het geofysisch onderzoek in kaart zijn gebracht, zijn een zone met een dubbel grachtensysteem, en daaraan grenzend een tweede omgrachte zone (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 2 en 3). Het geofysisch onderzoek toont ook duidelijk aan dat dit dubbel grachtensysteem verder loopt onder het oppervlak van perceel 306/F2 en wellicht ook nog op Nederlands grondgebied aanwezig is. Verder werden nog enkele punt- en vlaklocaties gemeten die mogelijk ook verwezen naar archeologische structuren.

1.3.2. Archeologisch onderzoek door middel van proefsleuven

Van 9 tot 16 februari 2016 werd op dezelfde locatie (deelgebied 1 in de rapportage) een archeologische prospectie uitgevoerd door middel van proefsleuven (Celis e.a. 2016). Er werd getracht om met doelgerichte sleuven het archeologisch erfgoed, deels waargenomen via geofysisch onderzoek, op te sporen en te waarderen. Dit gravend onderzoek leverde 33 sporen op, waarvan 17 sporen qua samenhang, samenstelling en uiterlijk in de volle middeleeuwen konden gedateerd worden (o.a. 13 paalkuilen en 2 kuilen). Onder andere het materiaal in één specifieke kuil (S33) leverde in totaal 22 scherven Rijnlands rood beschilderd aardewerk op die gedateerd kunnen worden in de volle middeleeuwen.

De lijnelementen (grachten), aangeduid tijdens het geofysisch onderzoek, werden duidelijk herkend tijdens het proefsleuvenonderzoek. Ze leverden echter in deze onderzoeksfase geen dateerbaar materiaal op en werden foutief geïnterpreteerd als behorend tot het beleg van Maastricht (1748).

Op basis van de positieve resultaten van dit proefsleuvenonderzoek (aanwezigheid van vroeg- en volmiddeleeuwse sporen) werd wel geadviseerd om de zone vlakdekkend op te graven.

1.3.3. Resultaten van het archeologisch onderzoek

1.3.3.1. Beschrijving van de sporen

De bodemopbouw van het terrein wijst op een complexe geschiedenis van erosie en afzetting. Maar door een kunstmatige ophoging van het terrein, in het kader van de aanleg van het Albertkanaal én het inrichten van een ruilverkaveling, is de impact van de hellingserosie op het landschap nadien aanzienlijk verminderd. Moderne akkerbouw zorgde voor een ploeglaag tot 45 cm dik (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 4). Daaronder zijn heel wat archeologische sporen bewaard gebleven.

Op het terrein is een noordwestelijk georiënteerde walbasis opgegraven omgeven door een dubbele grachtstructuur. Eén zijde kon volledig opgegraven worden en had een lengte van ca. 155 meter (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 5), wat neerkomt op ca. 500 voet in de *pes drusianus*, de Romeinse maatvoering die in het westelijk deel van het rijk werd gebruikt. Beide grachten waren 2,3 meter breed en de totale breedte van het grachtensysteem bedroeg 9 meter. Het wal- en grachtensysteem loopt met zekerheid door in zuidoostelijke richting en is nog aanwezig op perceel 306/F2 (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 6). Centraal in de bodem van de grachten bevond zich een soort van goot (verdieping) van ca. 30 x 20 cm (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 7). Dergelijke aanleg vertoont sterke gelijkenissen met Romeinse verdedigingsgrachten en wordt geïnterpreteerd als zogenaamde 'enkelbreker' (een aanleg die het voor aanvallers moeilijk maakte om de gracht snel over te steken).

Aan de binnenzijde van de dubbele gracht lag een erg zware defensieve walstructuur, opgetrokken uit houten palen en leem. Er werd een dicht rechthoekig patroon van ca. 127 paalkuilen aangetroffen, geschikt in drie parallelle rijen (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 8). Al deze palen zijn het restant van een raamwerk dat houten caissons vormde, gevuld met leem. Op basis van de breedte van het frame (7 meter) wordt vermoed dat de constructie een hoogte van ca. 3,5 meter heeft gehad.

Van de palen zelf zijn geen resten teruggevonden in de paalkuilen. Het lijkt er sterk op dat ze nadien zijn uitgegraven of uitgetrokken en dat de constructie op een bepaald ogenblik volledig is gedemonteerd. De structuur kon opgegraven worden over een lengte van 77 meter en had een totale breedte van ca. 7 meter. Er werden in de paalkuilen diverse aardewerkfragmenten aangetroffen waarvan de meeste in de vroege middeleeuwen konden gedateerd worden.

Op twee plaatsen in de cluster van paalkuilen is een verdichting waargenomen in een combinatie van grotere en kleinere paalkuilen. Vermoed wordt dat op deze twee plaatsen zwaardere constructies aanwezig waren, wellicht torens die uitstaken boven de hout-aarden wal (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 8 en 9).

De binnenste gracht was onderbroken door een poortconstructie. Deze bestond uit twee funderingsgreppels waarin zich een aantal paalkuilen bevonden (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 10 en 11). De poortconstructie had een lengte van ca. 7,6 meter en een breedte van 4,8 meter. De vorm van het poortgebouw lijkt typologisch aan te sluiten bij een type van Romeinse poortgebouwen (zogenaamd type IC naar een overzichtsstudie van Manning en Scott uit 1979). Het betreft een type dat zowel in Groot-Brittannië als aan de Germaanse limes is gedocumenteerd.

Een tweede grote enkelvoudige rechthoekige gracht sloot aan op de buitenste grachtstructuur (ter hoogte van de poort) en maakte deel uit van een tweede omgrachte zone die samenhangt met de dubbel omgrachte versterking (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 11). De langste zijde van deze gracht is deels verdwenen door een diepe erosiegeul die zich op deze plaats had uitgeschuurd in het Zouwdal (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 2 en 3).

Opmerkelijk is ook dat de walstructuur lijkt te eindigen ter hoogte van het poortgebouw en de aansluiting van de tweede omgrachte zone. De walconstructie loopt dus niet verder aan de andere zijde van het poortgebouw, in noordoostelijke richting (zie bijlage 5.2. Documentatie, zie figuur 8 en 9). De onderzoekers van de site geven hiervoor volgende redenen:

- 1^e De walconstructie is in dit gedeelte van de opgraving geërodeerd en er zijn geen sporen van bewaard gebleven. Een belangrijk argument hiervoor is dat de diepte van de coupes van de paalkuilen afnemen van het zuidwesten naar het noordoosten. In het uiterste zuidwesten hebben ze een diepte van 40 cm, ter hoogte van de poort slechts 5 centimeter.
- 2^e Er was geen nood aan een dergelijke wal als verdediging op deze plaats. Uit het opgravingsplan blijkt immers dat net ter hoogte van het poortgebouw een tweede omgrachte zone aansluit op de buitenzijde van de dubbele gracht.

Aan de zuidwestelijke zijde van de opgraving, en deels onder de aanwezige buurtweg, werden ook de restanten van een oude weg opgegraven geflankeerd door meerdere gefaseerde greppels (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 12). De weg had een noordwest-zuidoost oriëntatie. In hun oudste fase gaan de weg en de greppels de grachtstructuur vooraf. Ze zijn dus ouder en de onderzoekers gaan uit van een Romeinse datering. De weg bleef bestaan naast de dubbele omgrachting en na het in onbruik komen van de grachten verschoof de weg opnieuw en liep hij deels over de opgevulde grachten heen. Het verschuiven van onverharde wegen is niet abnormaal en kan voortvloeien uit een normaal gebruik doordat bijvoorbeeld in winterse condities slechte stukken worden vermeden. Deze weg bestond nog steeds op het ogenblik dat de leemontginning werd aangevat en loopt op vandaag als een voetweg verder op Nederlandse bodem, in een rechte lijn naar de stad Maastricht.

Binnenin de dubbele omgrachting werden verschillende kuilen aangetroffen. Enkele zijn Romeins. De meeste dateren uit de vroege en de volle middeleeuwen. In enkele grote kuilen werd zeer veel Maaslands aardewerk aangetroffen (datering vanaf ca. 850 na. Chr.) en grote brokken natuursteen.

1.3.3.2. Datering

Tijdens de opgraving dachten de onderzoekers in eerste instantie dat ze te maken hadden met een Romeins kamp. Maar de Romeinse vondsten bleken tijdens de uitwerking allemaal uit vullingen van structuren te komen waarin ook middeleeuws materiaal zit. Heel wat kuilen en paalkuilen bleken enkel aardewerk te bevatten uit de vroege en volle middeleeuwen (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 13 en 14). Enkele radiokoolstofdateringen op houtskool uit de vulling van paalkuilen kwamen grotendeels overeen met deze van het aardewerk. Maar er kon ook vastgesteld worden dat alle palen op de site, na het opgeven van de versterking, werden uitgetrokken. Het is dus onduidelijk

of deze dateringen de gebruiksfase dateren of het demonteren van de versterking. In theorie kon het dus nog steeds om een in oorsprong Romeins kamp gaan.

Om hierover uitsluitsel te bekomen werd een schedelfragment van een varken gedateerd, dat afkomstig is van de bodem van de 'enkelbreker' van de binnenste gracht rond de versterking. Gezien de stratigrafische positie in de alleroudste inspoelingslaagjes in de gracht, moet deze schedel niet lang na het uitgraven van de gracht, op de bodem zijn terecht gekomen. Verder is met een radiokoolstofdatering op dierenbot ook de problematiek van "oud-hout" dateringen uit te sluiten. Deze datering leverde een datum op van 1266 ± 25 BP, wat gekalibreerd een datering oplevert tussen 670 en 823 na Chr. (met een statistische waarschijnlijkheid van 95,4 %).¹ De versterking aan het Zouwdal kon daarmee als vroegmiddeleeuws gedateerd worden (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 15).

Een ovenconstructie ten slotte kon tussen 1150 en 1250 na Chr. gedateerd worden wat er lijkt op te wijzen dat het terrein in de late middeleeuwen opnieuw werd opgezocht.

1.3.4. Conclusie

De opgravingsresultaten wijzen op de aanwezigheid van een aanzienlijke versterking waarvan de rand is opgegraven, maar die met zekerheid nog voor een groot deel aanwezig en bewaard is onder het perceel met nummer 306/F2. Wellicht loopt de archeologische site zelfs nog door op Nederlandse bodem (zie bijlage 5.2. Documentatie, figuur 16). Dit *castellum* is te dateren op het einde van de Merovingische periode of het begin van de Karolingische tijd en bevond zich vlak naast een in oorsprong Romeinse weg die tot in de moderne tijd is blijven bestaan. Deze weg loopt in de richting van Maastricht en lijkt een verbinding te vormen tussen het Maasdal en de bovenloop van de Demer. De versterking bevond zich landschappelijk op de rand van het Zouwdal, dus niet op een hoogte, wellicht met de bedoeling de fortificatie deels aan het zicht te onttrekken. De opbouw van de versterking is geïnspireerd op de voormalige Romeinse militaire organisatie en technologie. Het gaat dus om een Karolingisch fort in 'Romeinse traditie' dat een toegangsweg controleerde van en naar de Maas en het vroegmiddeleeuwse Maastricht.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens plaatsbezoeken op 20 januari 2020 en op 10 maart 2023. De fysieke toestand is tijdens die bezoeken ook telkens fotografisch gedocumenteerd. De meest recente registraties zijn als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geven een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

Het perceel is in gebruik als akkerland. Ook de aangrenzende percelen, die zijn opgegraven in het kader van de leemontginning, waren daarvoor in gebruik als akkerland.

De zijde van het fort die in de opgraving werd aangetroffen meet ca. 155 meter, wat neerkomt op ca. 500 voet in de *pes drusianus*, de Romeinse maatvoering die in het westelijk deel van het Romeinse rijk werd gebruikt. Het *castellum* was wellicht vierkant in oppervlak. Het perceel dat nu wordt beschermd ligt dan ook volledig binnen het oppervlak van de fortificatie.

Dankzij de resultaten van het archeologisch onderzoek op de aangrenzende percelen kan er een goed beeld gevormd worden van de bewaringstoestand van de archeologische sporen op het perceel dat nu wordt beschermd. Met zekerheid zijn onder de ploeglaag talrijke goed bewaarde archeologische sporen aanwezig van de Karolingische versterking,

---

¹ Kalibratie via het programma OxCal, heruitgevoerd op 26/07/2023. De oorspronkelijke rapportage vermeldt nog een datering tussen 667 en 777 na. Chr. met een waarschijnlijkheid van 95%.

zoals onder meer de dubbele gracht en talrijke paalsporen en kuilen die verband houden met de occupatie van de versterking.

Het perceel wordt regelmatig geploegd. Het is momenteel onduidelijk of de site bezocht wordt door metaaldetectoramateurs. Er zijn geen metaaldetectievondstmeldingen bekend bij het Agentschap Onroerend Erfgoed die afkomstig zijn van deze site (controle Centrale Archeologische Inventaris op 19 juli 2023).

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

Deze site is vooralsnog het eerste militaire kampement uit deze periode dat is opgegraven in Vlaanderen. Ook in Nederland zijn geen gelijkaardige sites bekend. De kans is erg reëel dat de archeologische site zich uitstrekt over de landsgrens.

Gezien de datering kan het fort te maken hebben gehad met de opkomst van het Karolingische geslacht van de Pepiniden. Deze familie was afkomstig uit de regio tussen Luik en Maastricht. In deze periode vochten verschillende families om de macht en de grondeigendommen in deze regio, een machtsstrijd die uiteindelijk werd gewonnen door Karel Martel. Het fort dateert mogelijk uit zijn regeerperiode. De ligging langs een landweg van Romeinse oorsprong, richting Maastricht, houdt mogelijk verband met het belang en ontwikkeling van die stad in die periode. Later zal zijn kleinzoon Karel de Grote als keizer regeren vanuit Aken. Hij had ook belangrijke eigendommen in dit gebied.

De site van de Karolingische versterking in Lanaken is een uitzonderlijke en goed bewaarde archeologische site. Het archeologisch bodemarchief bevat er een enorm wetenschappelijk potentieel voor verder onderzoek, om de betekenis van deze versterking te begrijpen en om te achterhalen door wie ze werd aangelegd en waarom op deze plek.

2.2. Motivering van het type bescherming

De Karolingische versterking in Lanaken wordt beschermd als archeologische site. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een archeologische site als volgt: "een onroerend goed dat ondergronds, aan de oppervlakte of onder water aanwezig is, met inbegrip van de archeologische artefacten die er integrerend deel van uitmaken, van algemeen belang wegens de archeologische erfgoedwaarde."

De Karolingische versterking in Lanaken wordt geselecteerd voor een bescherming als archeologische site omwille van een hoge archeologische erfgoedwaarde gebaseerd op criteria als zeldzaamheid, representativiteit, wetenschappelijk potentieel, landschappelijke context en bewaringstoestand.

Het nog aanwezige archeologisch bodemarchief is de voornaamste en wellicht enige bron van informatie om inzicht te krijgen in de rol die de weg en de fortificatie speelden in de complexe Romeinse, Merovingische en Karolingische geschiedenis van de regio en van Maastricht.

De bescherming van de Karolingische versterking in Lanaken als archeologische site beoogt een behoud van het archeologisch erfgoed op de plaats waar het zich in de bodem bevindt (een behoud *in situ*). Wanneer dit om een bepaalde reden niet meer mogelijk zou zijn, moet er door middel van een opgraving steeds voor gezorgd worden dat het aanwezige archeologisch erfgoed niet vernietigd of onherroepelijke verstoord wordt. De Karolingische site in Lanaken wordt dan ook beschermd, met het oog op behoud enerzijds en eventueel toekomstig onderzoek anderzijds.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Het kadastrale perceel gevat door de bescherming is opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De afbakening is gebaseerd op de resultaten van zowel het geofysisch als het archeologisch onderzoek, in combinatie met de studie van de beschikbare luchtfoto's en kadasterkaarten. De opgegraven sporen lopen zonder enige twijfel door op perceel 306/F2. Het volledige perceel valt binnen het oppervlak van de Karolingische versterking zoals ze kan gereconstrueerd worden. Over het volledige oppervlak worden archeologische sporen verwacht. Het perceel dat nu wordt beschermd ligt volledig binnen het oppervlak van de fortificatie. Alle omliggende percelen op Belgische bodem zijn intussen ontgonnen voor leemwinning. Enkel dit perceel blijft nog over, aansluitend op de Nederlandse grens. De beschermingsperimeter die wordt gehanteerd voor de bescherming is afgetoetst met de onderzoekers van de site én met de consultants archeologie van het agentschap Onroerend Erfgoed in Hasselt.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Omgeving

Op het gewestplan staat het perceel ingekleurd als agrarisch gebied en is het aangeduid als reservegebied voor leemontginning.

Opmerking: de zones rond het perceel dat nu wordt beschermd zijn al ontgonnen. Enkel dit perceel niet.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het ministerieel besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

Deze bepalingen zijn op maat van de bescherming.

3.1.1. Beheersdoelstellingen beschermde archeologische site

De bescherming als archeologische site beoogt in de eerste plaats een behoud in situ van de nog aanwezige archeologische sporen.

De belangrijkste bedreigingen waaraan de site kan blootgesteld worden zijn bodemingrepen die dieper gaan dan de huidige ploeglaag (45 cm), erosie en ongecontroleerde metaaldetectie.

De site is momenteel in gebruik als landbouwgrond. Als de landbouwactiviteiten zich beperken tot de huidige ploeglaag dan zal dit geen impact hebben op de beschermde site. Het huidige gebruik als akkerland kan dan ook verdergezet worden. Indien de landbouwactiviteiten bewerkingen inhouden die dieper gaan dan 45 cm, zoals scheuren van het terrein of diepploegen, dan vormt dit wel een bedreiging voor de archeologische site. Bodemingrepen die dieper gaan dan de huidige ploeglaag dienen bijgevolg vermeden te worden. Een mogelijkheid is het introduceren van alternatieve akkerbouw: ecologisch ploegen, niet-kerende grondbewerking e.d.

Het ideale beheer voor deze beschermde archeologische site is om een permanent gebruik als grasland te introduceren. Door een gebruik als grasland wordt erosie tot een minimum beperkt en komt de archeologische site in een zo stabiele mogelijke situatie. Aanplantingen met bomen of struiken dienen vermeden te worden.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden ervan aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechter en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerendergoeddecreet en Onroerendergoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen, meer bepaald:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een omgevingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is, vraagt de vergunningverlenende overheid advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerendergoedge gemeente. Een overzicht van alle erkende onroerendergoedge gemeenten is te vinden op www.onroerendergoed.be.

De werken waarvoor men toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

AUGUSTIN S., DE WINTER N., STEEGMANS J. & WESEMAEL E. 2019: *Archeologische opgraving aan de Industrieweg te Lanaken. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Leembank cvba*, ARON rapport 409, Tongeren.

Dit rapport is online raadpleegbaar op:

<https://oar.onroerendergoed.be/publicaties/ROEV/4019/ROEV4019-001.pdf>

Voor een uitgebreide literatuurlijst en een overzicht van alle publicaties verwijzen we naar de bibliografie over de site die is opgenomen in dat rapport.

CELIS D., STEEGMANS J., VAN DE STAËY I. EN WESEMAEL E. 2016: *Prospectie met ingreep in de bodem aan de Industrieweg te Lanaken (deel 1)*, ARON Rapport 273, Tongeren.

Dit rapport is online raadpleegbaar op:

<https://oar.onroerendergoed.be/publicaties/ROEV/3515/ROEV3515-001.pdf>

NICHOLLS J. 2015: *Geofysisch onderzoek op GP96, Industrieweg, Lanaken. Non-destructieve kartering van archeologie met magnetometrie. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Leembank cvba*, TAG Geofysisch rapport 2014/13, Veltem-Beisem.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk beschermingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, figuren, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.